

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Q. 4. An ad assistendum matrimonio, sufficient qualescumque testes, & an
valeat matrimonium contractum coram Parocho, & testibus vi, aut dolo
detentis & invitis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

missio dotis metu extortæ valore destituuntur ex juris dispositione; non autem jure expressum habetur, quod talis assistendi licentia irrita sit, & valore destituta, nec per hoc, quod ad matrimonium referatur, tollitur, vel imminuitur libertas ipsius matrimonii taliter coram Parocho, & testibus contracti.

Ad 1. Rationem ait cirt. Sanch. n. 13. verius esse jurisdictionem metu extortam validè transferri, quod ipsum docet Card. c. 2. de his, que vi, n. un. vers. quintus Cas. & C. licet. q. 31. de elect. Sed esto, jurisdictionis prorogatio metu extorta invalida sit, is casus est specialis, exceptus à regula generali docente metu gesta tenere, atque ad eam ejus nullitas absque alio textu extendi non debet ad licentiæ concessionem contra regulam generalem, nec talis concessio actus jurisdictionis est, neque per eam jurisdictionis aliqua transfertur, ut probat Sanch. l. 3. D. 21. n. 7.

460 Ad 4. Q. Supponendum est, ad valorem matrimonii necessariam esse præsentiam Parochi, ac testium non tantum physicam, seu corpoream, sed præsentiam moralem, & humanam, ita scilicet, ut usum habeant rationis, advertant, quid agatur, & utriusque contrahentis consensum intelligant; quia ideò postulat Tridenti-

num præsentiam Parochi, ac testium, ut constet Ecclesiæ de matrimonio contracto, & de eo authenticè testari possint: ne quis vivente adhuc prima uxore, secundam ducat: atqui si non advertant, & intelligant, quid agatur, nequeunt authenticè testari, nec potest Ecclesiæ constare de matrimonio legitimè contracto; nec censentur moraliter præsentis fuisse, etiam juxta l. c. Coram Titio, ff. de Verb. signif. ergo. An autem quorumcumque testium præsentia sufficiat, anue testes requirantur omni exceptione majores, id est, tales, qui nullum patiantur vitium, propter quod jure repellantur à testimonio dicendo? non convenit inter DD. Covar. 4. decret. 2. p. c. 8. §. 12. Ant. Gabr. 1. 3. comm. l. 1. tr. de test. concl. 8. n. 3. Mascari. de prob. concl. 1366. n. 4. Franc. Molinæus de rit. nupt. aliique Neoterici requirunt testes legitimos, & omni exceptione majores, quod probant. 1. Quia in causa matrimoniali, utpote gravissima, & ardua, non quibuslibet testibus est fides adhibenda, sed circumspèctis, omnique exceptione majoribus, c. 1. de consang. vers. Nunc quæstio, ubi, si per testes circumspèctos omni exceptione majores inveneris: ergo cum Tridentinum exigat testes, ut per illos probari possit matrimonium, intelligendum est de testibus legitimis, qui secundum jus fidem faciunt; ideò enim exigat duos, vel tres testes, ut ma-

trimonium non sit clandestinum, ut autem tale non sit, requiritur, ut habeatur legitima illius probatio, quia matrimonium, cujus legitima probatio non habetur, pro clandestino reputatur, *C. quod nobis 2. h. tit. 2.* Quia ratio, quam assignat Tridentinum, irritandi matrimonia clandestina, est, ne quis publicè possit inire secundum matrimonium, eo, quòd primum clam contractum probari non possit: atqui hoc inconveniens non evitaretur, si sufficerent testes, qui ob aliquod vitium à testimonio repelluntur, & quibus in foro externo fides adhibenda non est, cum adhuc improbabile maneat primum matrimonium ob testium defectum. 3. Ad probandum matrimonium antiquo jure, *C. super eo 22. de test. & attest.* requirebantur testes non qualescunque, sed integri, & omni exceptione majores, & quorum fides erat suspecta repellabantur: ergo etiam jure novo testes à Tridentino requisiti debent esse legitimi, & omni exceptione majores, quia cum correctio jurium sit vitanda, *l. Præcipimus C. de appellat.* novum jus, dum aliud non exprimit, interpretandum est secundum jus antiquum. Nihilominus

461 Dicendum est, in testibus ad assistendum matrimonio non requiri specialem aliquam qualitatem, sed sufficere quoscunque testes rationis compotes, etiam imberbes, servos, foeminas, confan-

guineos, Religiosos, excommunicatos, infames &c. Ita communis DD. cum Sanch. *l. 3. D. 41. n. 5.* Palao *tr. 28. D. 2. p. 13. §. 13.* Coninck *D. 27. n. 41.* Barbos *de offic. Episc. alleg. 32. n. 138.* Perez *D. 41. Sect. 9. n. 5.* Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4.* Rodriq. Petr. Ledesm. Gonzal. Schmier. Wistn. Schmalzgr. aliisque. Ratio est 1. Quia Tridentinum, dum exigit duorum, vel trium testium praesentiam, nullam facit mentionem de testium qualitate; ergo signum est, quòd nullam qualitatem in testibus exigit, præter eam, quæ de jure naturæ est necessaria, quo jure nemo usum rationis habens repellitur à testimonio dicendo, aliàs, si Trid. qualitatem aliquam postulasset, illius mentionem fecisset, sicut fecit *C. cum esses, de testam.* Ubi ultra Parochum volens adesse duos vel 3. testes legitimos, & idoneos, id expressit hisce verbis: *Coram Presbytero, & tribus, aut duabus aliis personis idoneis.* Quod

Confirmatur ex eo, quòd decretum Tridentini, exigentis praesentiam dictorum testium sit Correctorium juris naturalis, & Ecclesiastici antiqui, quo nullus requirebatur testis, sed valebant matrimonia clandestina: ergo, tanquam odiosum, restringendum est, & intelligendum de quibuscunque testibus prout ejus verba sonant, quæ nullam specialem qualitatem expriment.

P. 2.

P. 2. Quia testes etiam minus habiles, & illegitimi faciunt sufficientem fidem, nec repelluntur, quando communi partium consensu adhibentur, ut cum Gloss. Auth. de testib. §. & licet verb. l. & sup-
pliciis tradunt Bald in l. 6. c. de testib. n. 1. Ant. Gabr. tit. de testib. concl. 10. n. 50. Jason. l. 1. §. fin. n. 9. ff. de V. O. Sanch. l. c. & alii: atqui in matrimonio adhibentur testes communi contrahentium consensu: ergo sufficienti quicunque; præfertim cum causa matrimonii sit favorabilis, C. fin. de sent. & re judic. & c. directa 39. de Appellat. & in causis favorabilibus admittantur ad probandum etiam testes, qui alias non sunt idonei, & habiles, arg. C. in fidei 6. de Heret. in 6. 3. Quia testes minus habiles admittuntur, quando concurrunt cum alio habili & omni exceptione majore; tunc enim excessus, &abilitas unius supplet inhabilitatem alterius, ut multis citatis testantur Ant. Gabr. l. c. concl. 5. n. 1. & seq. Masc. de probat. concl. 1365. n. 13. apud Sanch l. c. Atqui in posito casu cum reliquis testibus concurrat Parochus, cujus authoritati multum tribuitur c. c. Cum esses. & cujusabilitas ob dignitatem personæ excellens est, quique quatenus matrimonium cum nominibus testium refert in Librum ad id destinatum, ut præcipit Trid. fidem

plenam facit instar Notarii publici: ergo. Unde

Ad argumenta in contrarium proposita R. Ad. 1. textum illum agere, quando tractatur de matrimonio dissolvendo propter impedimentum, cujus longè alia est ratio, quam contractus matrimonialis; dissolutio enim matrimonii cedit in gravissimum præjudicium conjugis, & ipsius Sacramenti, & id circò ad impedimentum probandum non sufficienti qualescunque testes, sed requiruntur omni exceptione majores, sicut in causis criminalibus; contra verò contractus matrimonii, ejusque probatio est favorabilis; in causa autem favorabili admittuntur testes etiam non idonei, ut supra dictum est. Demum esto, etiam testes idonei requirantur, id tamen intelligi debet, nisi vitium testium aliunde suppleatur: hinc autem suppletur Parochi præsentia, qui testis est plusquam habilis, & qualificatus, & quia communi contrahentium consensu adhibentur, quæ duo suppleant testium defectum. Pariter quòd in causa ardua non sufficient qualescunque testes, intelligendum est, nisi ea sit favorabilis, & vitium testium aliunde suppleatur.

Ad 2. N. min. quòd sequatur idem inconveniens, quia ad probandum prius matrimonium contractum

tractum esse, sufficiunt in hoc casu etiam illi testes inhabiles, iisque fides adhibetur ob rationes supra insinuatias.

Ad 3. Conseq. transmitti potest tunc, quando jus novum loquitur in eodem casu juris antiqui, quod hic non contingit, quia jus antiquum loquitur in casu, in quo non suppletur inhabilitas testium per aliquid aliud; Tridentinum autem loquitur in casu, in quo vitium testium suppletur Parochi presentia. Dein ex *citt. C. super eo* &c. potius colligitur ad probationem matrimonii non requiri testes omni exceptione majores; nam licet mater ibi repellatur à dicendo testimonio, admittitur tamen contestis femina, quamvis non sit omni exceptione major juxta *C. forus 10. fin. de V. S.* Cur autem mater fuerit ibi repulsa, causa erat, quod ejus fides esset valde suspecta ob emolumentum divitiarum, & honorem filiae suae ex matrimonio cum Viro nobili, & divite proveniente, quem cum filia per verba de presenti contraxisse testari volebat. Quamvis ergo jure antiquo ad dissolvendum matrimonium desiderati fuerint testes omni exceptione majores, *citt. C. 1. de Consang.* ad probandum tamen illud esse contractum, non exigebantur; Nec jus antiquum irritabat ma-

trimonium absque testibus contractum, sicut tamen irritat Tridentinum: Unde cum rigidius sit hujus decretum, & in damnum matrimonii, Strictius est intelligendum juxta tenorem verborum, ut supra dictum est.

Ad 2. Membrum Q. 4. Communis DD. sententia cum citatis supra AA. aliisque compluribus contra Seguram p. 2. *Direct. Jud. c. 15. n. 588.* & non nullos alios, tenet valere matrimonium, quamvis Parochus, & testes dolo, vel vi detenti intersint, dummodo intelligant consensum contrahentium, & advertant, quid agatur, cui sententiae suffragatur multiplex Declaratio Congreg. Cardin. apud Farin. pag. 268. inter quas est etiam haec: *An verò si invitus, & compulsus adsit Parochus - tale matrimonium subsistat? Congregatio respondit: subsistere.* Quod ipsum innuit etiam *l. Coram Titio 209. ff. de verb. ob.* ubi scire autem, non etiam velle is debet, nam etiam eo invito recte fit. Et ratio ulterior est, quia etiam per talem Parochi, & testium presentiam impletur praecipuum Tridentini, quod aliud non praecipit, quam ut matrimonium celebretur coram Parocho, & testibus, & insuper obtinetur finis à Trid. intentus, & ex ejus praefatione collectus, Quia sive sponte sive inviti intersint, modò advertant, & intelligant,

gant, quid inter sponfos agatur, testari jam possunt de contracto matrimonio, ut de eo inito satis Ecclesiæ constare possit, ne, illo spreto, aliud iniri possit. Accedit Curiarum praxis pro ratis habentium matrimonia taliter contracta. Unde

Infertur cum citt. Sanch. n. 11. & aliis validum esse matrimonium contractum coram Parocho, & testibus casu transeuntibus, quia cum etiam tunc advertant, quid agatur, verè præsentés dicuntur, cum præsentia ad valorem matrimonii requisita, contenta sit sola advertentiâ intellectûs, sine actu voluntatis, seu consensu, prout tamen volunt Adversarii; nam solâ intellectûs advertentiâ habitâ, jam sufficienter testari possunt de contractu matrimoniali, etsi inviti intersint.

Notant tamen hîc Sanch. l. c. n. 12. Coninck l. c. n. 45. Palao. n. 11. cum aliis pluribus matrimonium contractum coram Parocho dolo, vel vi detento, illicitum esse, & taliter contrahentes graviter peccare; tum ratione injuriæ, quam inferunt Parocho; tum ratione contemptûs Ecclesiæ, cujus autoritate non contrahitur; De testibus tamen aliter sentit citt. Sanch. putans, contrahentes coram illis vi detentis peccare quidem venialiter, eò quòd non servetur reverentia debita Sacramento, non tamen lethaliter, nisi fors injuria sit gravis; quia ipsi non gerunt vices Ecclesiæ, autoritatem præstando ipsius nomine, sicut præstat Parochus, sed solum testium ministerium obeunt, quod æquè præstare possunt vi detenti, aut casu transeuntes.

